

Tilburg University

Digitale laksheid

Prins, J.E.J.

Published in:
Nederlands Juristenblad

Publication date:
2004

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Prins, J. E. J. (2004). Digitale laksheid. *Nederlands Juristenblad*, 79(38), 1979-1979.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Digitale laksheid

oor officier van justitie Tonino, die zijn computer gewoon bij het vuil op straat zette, was dit zeker niet de maand van zijn leven. Begin oktober bleken de bestanden op zijn computer met gedeelten van geheime strafdossiers via een taxichauffeur in handen te zijn gekomen van

misdadaverslaggever Peter R. de Vries en iedereen, Minister van Justitie Donner inclusief, viel over de Amsterdamse officier heen. Enkele dagen later lag ook de persoonlijke e-mail-communicatie van Tonino op (de digitale) straat.

Advocaten, belastingdiensten en De Nederlandsche Bank haastten zich in de media te melden dat het begaan van een dergelijke stomiteit in hun organisatie absoluut niet mogelijk zou zijn. Maar 'digitale laksheid' is aan de orde van

de dag. Mag het dan wellicht niet de hoogst ongelukkige actie van Tonino zijn, er zijn vele andere situaties waarin procedures en zorgvuldigheidsnormen voor hoe om te gaan met elektronische informatie en digitale communicatie volstrekt ontbreken.

Digitale laksheid en digitale gemakzucht komen in iedere organisatie voor. En dat heeft alles te maken met de vele nieuwe verleidingen van de technologie.

Zo is er de verleidelijke capaciteit van digitale opslagmedia. Aan ruimte immers geen gebrek. Documenten en gegevens worden zonder de minste aarzeling bewaard, om vervolgens - bij gebrek aan een 'natuurlijke' noodzaak tot opschonen en opruimen - nooit meer te worden verwijderd. Het digitale geheugen van veel bedrijven en organisaties omvat inmiddels niet alleen de van origine reeds elektronische communicatie. Inmiddels wordt ook van alles en nog wat 'gescanned' en gedigitaliseerd. Omdat het zo handig is. Maar over de rechtmatigheid ervan maakt niemand zich kennelijk zorgen. Zo bewaart een groot aantal advocatenkantoren en andere dienstverleners, geheel in strijd met de geldende wetgeving, een gedigitaliseerde kopie van het paspoort van hun cliënten, zijnde natuurlijke personen. In dit scannen en (digitaal) bewaren van paspoortkopieën weet de advocatuur zich gesteund door de Nederlandse Orde van Advocaten, die deze gangbare praktijk 'vooral praktisch acht' met het oog op de verplichtingen neergelegd in de artikelen 6 en 7 van de Wet identificatie bij dienstverlening. Deze wet kent echter in het geheel geen verplichting om een kopie van het paspoort te bewaren, laat staan te scannen. Omdat een paspoort een pasfoto bevat, wordt hier een rasgegeven verwerkt, wat verboden is op grond van artikel 16 van de Wet bescherming persoonsgegevens. Ook wordt het sofi-nummer meegekopieerd, hetgeen in vele gevallen niet is toegestaan op grond van artikel 24 van deze wet.

Nog een voorbeeld van de digitale verleiding: de ogenschijnlijke eenvoud van het elektronisch bewaren. Een paar drukken op de knop en de gewenste opbergmap is aangemaakt. Maar geef de bedrijven en organisaties de kost waar gegevens in een elektronisch format worden bewaard zonder dat nadere structurering plaatsvindt en samenhang wordt aangebracht. Als vervolgens de fiscus langskomt en op grond van artikel 52 lid 6 Algemene wet rijksbelastingen wordt verlangd dat een controle door de inspecteur binnen een redelijke termijn mogelijk is, blijkt de gewenste informatie ineens heel wat minder snel toegankelijk. Beleid inzake 'digitale duurzaamheid' staat bij vele private evenals bij publieke instellingen nog volstrekt in de kinderschoenen. En wat te denken van de verleidelijke eenvoud van het verwijderen van digitale berichten? Dagelijks vernietigt een groot aantal overheidsorganisaties, blijkbaar in volstrekte onwetendheid over het bestaan van de Archiefwet, met één simpele druk op de knop, vele in het kader van bestuurlijke besluitvorming relevante e-mails. In het beste geval meent men dat archiveren van een papieren uitdraai (kopie) van de e-mail ook voor de wet volstaat. Niets is minder waar! Een adequaat stroompost-beleid is in menige organisatie ver te zoeken.

En dan ten slotte de verleiding van het informele. Aan elektronische communicatie zijn immers geen rechten en plichten te ontlelen? Althans als we de disclaimers onderaan menige e-mail of webpagina mogen geloven. Over de juridische status van digitale disclaimers is zeker het laatste woord nog niet gezegd. Maar het welhaast absolute vertrouwen dat gebruikers eraan ontlelen lijkt op z'n zachtst gezegd schone schijn. Wat

zouden we moeten als elektronisch informeren en communiceren een serieuze aangelegenheid wordt?

Nu zijn de risico's die voortvloeien uit de hier gegeven voorbeelden van digitale laksheid nog wel te overzien. Maar wat zal het scenario zijn als de haarvaten van onze inmiddels zeer verfijnde elektronische infrastructuur verstopt raken? Of nog erger, wat te doen als om welke reden dan ook de digitale stekker er echt uit gaat en de gevolgen onbeheersbaar en onoverzienbaar zullen zijn? Een scenario rondom 'informationele oorlogsvoering' is echt niet al te ver gezocht. Weliswaar heeft de regering - naar aanleiding van een motie van CDA-Kamerlid Wijn uit mei 2001 - in het Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid enige aandacht aan de kwetsbaarheid van de informatie-infrastructuur besteed, maar een echt debat over verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor onze elektronische samenleving lijkt niemand tot op heden opportuun. Toch, ook onze elektronische samenleving is een risicosamenleving en zelfs een kleine kink in de kabel zal al snel flinke financiële, economische, maatschappelijke en dus ook politieke gevolgen hebben. Dat heeft begin oktober ook de aanval op, of zo men wil uitval van, een aantal prominente webpagina's van onze digitale overheid weer eens laten zien. Wie voor al deze ellende aansprakelijk is blijft vooralsnog onduidelijk. Niemand heeft daar kennelijk ooit over nagedacht. Bij het kleine bedrijf dat destijds bij de aanbesteding de opdracht kreeg tot het onderhouden van de overheidspagina's lijkt in ieder geval weinig te halen. Digitale laksheid. Officier van justitie Tonino weet er inmiddels over mee te praten. U binnenkort ook?

Corien Prins